

SVENSKA CANADA-TIDNINGEN HAS THE LARGEST CIRCULATION OF ANY SWEDISH NEWSPAPER IN CANADA Svenska Canada-Tidningen The Swedish Canada News

ARG. (YEAR) 29. LÖSNUMMER 10 CENTS.

WINNIPEG, MANITOBA, TORSDAGEN DEN 27 OKTOBER 1921.

LÖSNUMMER 10 CENTS

No. 43

Politisk vecko-revy för Canadas folk.

T. A. Crerar förordnar den strängaste ekonomi i landets utgifter. "Farmarna det enda värdiga partiet", säger Henri Bourassa. Canadian Labor Party bildar Saskatchewan-avdelning.

DE PROGRESSIVA ORGANISERA I SJÄLVA OTTAWA.

Ett progressivt organisationsmöte hölls i v. i själva Ottawa, där de progressiva nu ämnade bekämpa de konservativa och liberala kandidaterna. David Loughnan, redaktör för The Veteran, som omtalats som en av kandidaterna, var en av talarna. Rörelsen därstades understödes även av The Ottawa Citizen. Om tillräckligt antal nya medlemmar kan anskaffas, ämnar man gå på med kampanjen.

Den 18 da förde mr T. A. Crerar den progressiva kampanjen in i Norfolk, Ont. vilken valkrets sedan till bildande 1904 två gånger sånt en liberal och två gånger en konservativ till parlamentet. I den ekonomiska frågan framhöll han åter, att de progressiva ej hade några avsikter att gemensamt söpa bort tariffen. Han bevisade med två exempel, att canadisk industri i stället för att stå stilla i birst på produktion kunde blomstra under impulsa av konkurransen. De exempel han nämnde voro gräddseparatorerna och bindgarvet, vilka tvänne industrier blomstrat i trots av frånvaron av produktion. Målet var att måkingsvärdet så tillvida, att det var det första tillfälle, sedan kampanjen öppnades, som en arbetarkandidat stod sida vid sida med de progressiva ledarna och understödde dess program. Det var A. E. Hookway, vilken nämnde sig själv som arbetarkandidat för West Elgin, som understödde den progressiva rörelsen från arbetarnas synpunkt.

Den 19 ds uppträdde mr Crerar i Woodstock, Ont. inför den största skara, som han hittills adresserat under sin kampanj. Mr Crerar lämnade den mer familjär grunden i sina föreläsningar till att analysera Dominionens finansiella situation. Dett föreläsning var främmande behov för ekonomi, sade han. Han framhävde att Dominionen före den 25 sept. 1925 måste betala 600 miljoner i betalningsbara lån. "Vi behöva", uttryckte han, "en sund finansiell politik baserad på praktiserandet av den strikta ekonomiska omvärjelse av varje branch av publika utgifter". Han kritiserade regeringen för dess slöseri, varpå han gav flera exempel.

Den 20 ds befann sig mr Crerar i Seaford, Ont., där gav han en del fakta om s. k. kombines. Han påvisade, hur protektionismen hjälpt och påskjutit firmasammanslutningar vilka undertryckt folket och

Stort korta projekt i konstbevatning.

Är en livsbetingelse för tusental farmare i syddiga Alberta och Saskatchewan.

William Pearce ivrig därtör

Ett konstsystem för i vattning (irrigation) av kolossala dimensioner är absolut nödvändigt för att göra jordbruket lönsamt i stora delar av södra Alberta. Förbedelser för att få detta projekt i gång har redan gjorts. Man har genomgående undersökningar kommit till det resultatet, att projektet kan lönsamt genomföra. De hundratals farmare, som utstått nybegränsade svårigheter i dessa delar, sitta nu vitt hopp till det föreslagna bevatningsprojektet, som här är utnämnd efter sin ivrigaste förkämpare — William Pearce. Det går ut på att tappa norra Saskatchewanens omkring 20 mil norr om Rocky Mountain House samt föra vatten i sydlig riktning. Till man när sig till "Water" dräneringsbälte vid township 35, range 6 väster om 5 te meridianen, varifrån det införes i Wolf Creek-Battle River dräneringsbälte. Följande Battle River till Buffalo Lake, som förordas till en reservoird med en kapacitet av 800,000 acre-foot vatten. Från denna reservoird är det meningen att leda vattnet i öst och syd, i det man korsar Lacombe-Kerobert banan vid Loyalty och för vattnet vidare förbi Sounding Creek samt korsar Goose-Lake banan nära Scottfield och leder det vidare sydväst, i det man här följer en höjd av omkring 2,500 fot över havet, från vilken övergången av åkerbrukslandet kan företagas.

Den stora hopenummering av projektet ger en inblick i dess dimensioner. För genomförelse följande metoden kostar för varje acre ett dollar, vilket blir, hurvida det skald löna sig att företaga en dylik värdig åtgärning, som kanske kommer, att kosta omkring 19 miljoner dollars i sammanhang därmed bör man taga i betraktande, att de 19 miljoner acres, som det här gäller, är upptagna av farmare, vilka haft landet en längre tid samt företagit åtgärningar för bevatning. En av två saker måste ske. Antingen måste man säga till dessa farmare, vilka skola anskaffa konstbevatning, eller också måste man få bort dem från denna sträcka, som absolut kräver konstbevatning för att kunna framgångsrikt skördas.

Från Hanna till Pandora och vidare söderut i Saskatchewan samt i väster ligger en areal, som vilken är halvtan, om icke de hundratals farmarna funnos, vilka äro spridda däröver. Det har varit ett missväxtår efter missväxtår och likväl stå dessa hem på den dessa tröstlösa marker talande om utållighet och mod. De komma förtrostansfulla till västern dessa pionjärer på grund av att de satte två till landagarnas gyllene förespegling. De satte i sina tillgångar såväl som sin arbetskraft på att skapa sig ett hem och utkomst där. De försökade de utstått de sista fem åren kunna lättare tänkas än beskrivas. Det beräkna att farmarna å denna sträcka måste ha minst 12 bushels vete per acre varje år och sålde det till genomsnittspris för att de skola kunna klara sina utgifter samt ha sitt livsuppehälle. Istället för dessa 12 bushels ha de i medeltal erhållit 3 bushels per acre och det ligger nära att säga: "Hur ha de kunnat klara sig?" Naturligtvis blott genom en betydlig sänkning av levnadsnivån samt genom att låna till det yttersta. Nu kan man icke låna mer. Landet är osärbart, ty ingen vill köpa land i detta läste. Ingen vill ens mottaga en farm som gäva.

Det är fastslaget, att det är bara en enda sak, som påfordras för att förvandla den nuvarande halvkonsten till ett fruktbar land med blomstrande farmar — och detta är tillräckligt vatten. Tusentals kunna finna god utkomst och vinna välbästand i detta läste, om blott konstbevatning kommer till stånd. Utan detta blir lästet en obeboelig halvöken. Med konstbevatning kommer det att bli plats för en drifrig familj på varje 40 å 100 acres. Trafiken för järnvägar skulle fördubblas årligen gånger och nationalförordnandet betydligt ökas. Det är således, så gott tacknanna, höjt över alla tvivel, att bevatningsprojektet som ett landsföretag kommer att bli lönsamt. Det stora problemet är emellertid att finna medel att finansiera projektet. Denna vansklighet måste tagas med i beräkningen och dock borde den lätt kunna överkommas, säger William Irvine, som omtalades, att canadiska finansmän stå i begrepp att göra kolossala kapitalplaceringar i Kina.

"Är det icke möjligt att få dessa finansmän intresserade i syddiga Alberta och Saskatchewan?" frågar Irvine. De är möjligt, att vi ej kunna löva in så hög ränta som Kina. Men de canadiska finansmännen, som ofta tala inspirerande och mottagande om "patriotisk plikt" att stöda canadiska företag, borde väntas kunna taga den patriotiska sidan av saken i betraktande. Hade kriget varit ett år till, skulle Canada ej ha funnit det svårt att flera gånger om åstadkomma den här nödiga summan för lösliggande aktivitet. Eller låt oss tänka, att det blir Canadas uppgift under den nya krigsberedningsplanen att åstadkomma två eller tre stora slag skepp. Är det någon, som verkligen tror, att det skulle vara omöjligt att skaffa medel? Vad dessa krigsberättningar skulle kosta, skulle föra bevatningsprojektet ett gott stycke på väg. Den finansiella sidan av saken borde således icke utgöra övervägande hinder, även om projektet kommer att kosta inom 190 miljoner dollars. Det bör emellertid framhållas, att företaget gäller både Alberta och Saskatchewan men dessutom även hela Canada. Det måste komma samarbete till stånd mellan de två provinserna och mellan federala regeringen för att få projektet realiserat.

Elektrifiering av svensk landsbygd.

Några belysande siffror över, huru elektriciteten gått segrande fram sedan år 1917.

En tredjedel elektrifierad.

EN HÖTFULL situation råder för närvarande inom svenska jordbruket, i det att jordbruksarbetarna hotat med strejk, som vi omtalade förlidet nummer under våra Sverigenyheter. Avtalsstiden utlöpt nämligen den 24 ds, och hittills företagna medlingsförsök ha strandat. En öppen strid är oundviklig, om parterna driva saken till sin spets. Detta har föranlett en aktualitet åt frågan om landsbygdens fortskridande elektrifiering, varigenom lösliggande elektricitet skulle möjliggöra arbetarkraftsinsparning, utan att arbetet intensifieras till blidande.

Samma sida i dagens nummer har vi redogjort för konstbevatningsproblemet i Alberta och Saskatchewan. I denna artikel vilja vi redogöra för det svenska jordbrukets elektrifiering, varav våra farmare även här i landet kunna ha stor nytta. Enligt nyaste uppgifter i den senaste svenska pressen lyder historien därom sålunda:

Landsbygdens elektrifiering räknar praktiskt taget sin början från år närmast efter krigsutbrottet, detta beredande dels därför att lands största kraftanläggning, Alvar Karlövs, blev färdig, och togs i bruk 1915, dels på att själva den situation kriget skapade bidrog till att öppna ögonen för nödvändigheten av att driva upp jordbruket till den största möjliga intensitet och i den grad detta var möjligt göra oss oberoende av koltilförsell utifrån. Före kriget fanns någon elektrifiering knappt, och endast ställen än i skåne, och även där i mycket liten utsträckning. Nu däremot ha vi större eller mindre kraftanläggningar från Ystad till Haparanda, och ledningsnät utvecklas alltmör för var dag som går samt sveper allt tätare om hela landet.

Med vilken otrolig snabbhet och effektivitet arbetet bedrivits klargöres kanske allra bäst av en jämförelse mellan elektrifierings omfattning 1917 och förlidet år. Siffrorna i båda fallen approximativa, men de torde ändå vara en fullt tillförlitlig måttare på den raska taket, varmed elektriciteten gått segrande framåt.

Medan tillgängliga beräkningar för det förstnämnda året är upptäckta Sveriges elektrifierade areal av 600,000 hektar, eller 1.5 procent av totala arealen, så har denna siffra 64 procent av landets sammanlagda åkerjord, motsvarande arealen för 1920 något över en miljon hektar, eller ungefär en tredjedel av den odlade jorden 1917 stannade elektrifieringen inom Stockholms län vid 1,996 hektar (0.65 procent av åkern). Nu äro motsvarande siffror 83,969 hektar, eller icke mindre än 50 procent. Samma uppsving visar sig inom Uppsala län, där ikålede 50 procent av åkerjorden äro elektrifierade. Som god tredje kommer Skaraborgs län med 40 procent.

Det största avsättningsområdet har obestridligen Alvar Karlövs kraftverk, som levererar strömmen till hela Stockholms och Uppsala län, liksom Södermanlands och Gärdede län av Västmanlands och den del av Kopparbergs, som ligger söder om Hedemora, vilket sammanlagt gör cirka 200,000 hektar, eller hälften av den odlade arealen.

Motala kraftverk försörjaren delen av Östergötlands län, de nordligaste delarna av Östergötlands samt Halsbergslätten, allt som allt 600,000 hektar (20 procent av åkerarealen). Trollhätteverket ompliner med sina ledningar största delen av Älvsborgs län — endast trakten söder om Borås undantagen — den del av Skaraborgs län som ligger söder om linje dragen från Linköping till Karlsborg samt hela Göteborgs och Bohus län, d. v. s. 127,600 hektar, utgörande 25 procent av områdets sammanlagda åkerjord.

Det fjärde av landets stora kraftverk är Sydsvenskas kraftaktiebolaget, som ligger under sig Kristianstads och Malmöhus län. Södra och mellersta Sverige äro sådana väl tillgodosedda från stora och leveranskraftiga verk, som i stor utsträckning för mindre kraftanläggningar oböjliga. Sådana finansiering dessa trakter också knappt annat än i Småland inom Jönköpings och Kronobergs län.

(Forts. i nästa nummer.)

Världens potatis- och sockerproduktion beräknas lygre detta år än förligende år.

(Forts. å sid. 4)

En titt ner uti Europas politiska gryta.

Hjalmar Branting kallas åter att bilda en ny svensk regering. Den irländska-brittiska fredskonferensen i färligt lige. Femtio miljoner dollars kan hejda Rysslands nöd.

KEJSAR KARL GÖR ÅTER ETT MISSLYCKAT FÖRSÖK.

Tungt är att vara konung utan krona, tänker tydligen ex-kejsar Karl av Österrike. I fredags anlände han i aeroplan från Schweiz till Oedenburg, Burgenland, där trupperna omedelbart gingo över på hans sida, samt startade ut med Budapest som mål. En provinsial regering uppstod också där hans intresse under greve Julius Andrássy, f. d. Österrikisk-ungersk utrikesminister. På lördagen ingingo rykten om, att Karl intagit Budapest. Men lyckan vände sig snart och de ungerska regeringstrupperna vunno i söndags en del framgångar. Redan i måndags återtog staden Komorn och ex-kejsaren Karl samt ex-kejsarinnan Zita blev fångar. Österrike-Ostenburgs trupper, som sökte att täcka sin forne härskares återtag, blev också tvungna att ge sig. Sålunda misslyckades även hans andra försök att återerövra sig själv på Ungarns tron.

Samma afton sökte Karl att begå självmord men förhindrades därifrån av sin maka. Bägge hållas nu som fångar i borgen Esterhazy vid Tata. Tovarov i avvaktan på att den brittiska högste kommissionären i Ungern, Thomas Beaumont, skall anlända.

De allierades råd av ambassadörer sammankadade med anledning av detta i måndags i Paris samt gav sina representanter i Budapest instruktioner om att av ungerska regeringen begära följande villkor: 1. En proklamation, i vilken ex-kejsar Karls alla rättigheter till tronen förklarar upphävd. 2. Hans placering under arrest samt hans utdrivande från Ungern enligt villkor, som de allierade makterna skola bestämma.

Hjalmar Branting har nu fått sin socialdemokratiska ministär förmyndigt utnämnd.

Mystiskt attentat uti Paris.

Såsom klimax på mer än 200 brev från franska kommunister, som han fått mottaga sedan det till i morgon, den 27 ds, utstälde protestmotet mot Nicola Saccos och Bartolomeo Vanzettis avrättning — tvänne i Massachusetts för mord dödsdom — blev beslutat, undteck Amerikas ambassadör i Paris, Myron T. Herrick, med knapp nod ett mordanslag. En sinnerikt konstruerad bomb sändes till ambassadörens hus samt öppnades av hans kammarjungfrun, som undslapp med ett mindre kottsår. Polisen skylter nu kommunisterna för att stå samt bomben, men de säga själva att det är ett provokationsakt från 20-åriga sida för att komma åt dem och få anledning undertrycka dem. Skadant har ju hänt förut, så det är ej osannolikt, Kommunisternas planerade demonstration utanför ambassaden i söndags avvarjades av 16,000 poliser och 18,000 man trupper.

Tre beväpnade banditer rövade den 24 ds en postautomobil i New York på rekommenderad post värdetad till en miljon dollars.

(Forts. å sid. 4)

Svensk ingenjör utför jättebrornting.

Den historiska Wells street bron i Chicago håller på att ombyggnas. Landfristen höjes sex fot för att passa den nya bron. Den gamla bron är en svängbro, men den nya är en s. k. Double Deck Trunnion Bascule Bridge eller klaffbro. Den är avsedd för både spårväg och höjdbanor och är naturligtvis av järn. Den kommer att kosta då den blir fullt färdig \$1,759,000.

Den första bron över Wells street byggdes 1840. Den var av trä och kostade \$3,000. Den ersattes av en ny träbro 1851 och ytterligare av en annan 1862, vilken strök med i Chicago-bränden 1871. Den första järnbron vid Wells street byggdes följande år och kostade \$22,000. Den bro, som nu skall skaffas åt förgångelsen, uppfördes 1888 och förstärktes 1896 för höjdbantrafik.

Det kan vara av ett visst intresse att höra, att den person, som utfört ritningarna till nya bronns maskineri, är svensk. Ekhur ha varit bosatt i Chicago i fyra år, torde han icke vara känd i svenska kretsar. Hans namn är ingenjör John O. Fernstrom. Han är visserligen svensk och räknar sig såsom svensk, men har icke så litet kosmopoliskt i sig. Han är nämligen född i Baku, Ryssland, 1881. Hans fader, som var författare vid

Tror sig kunna avvärja strejken.

Regeringen vidtager de kraftiga åtgärder samt förbudet helt enkelt strejken.

Tre fjärdedelar strejka ej.

Beordrad av president Harding att vidtaga alla möjliga åtgärder och steg för att avvärja den hotande järnvägsstrejken anlände den 18 ds domare R. M. Barton, ordförande för U. S. Railroad Labor Board, till Chicago.

Den första steget av en publik organisation för att avvärja strejken tog, då American Farm Bureau Federation, representerande 1,250,000 farmare, sände petitioner till mellanstatliga handelskommissionen samt begärde en omedelbar till 20 procent reduktion av frakttaxorna. Vidare meddelades det att man ämnade väjda till arbetsmännen, att ej garantera en ny lönereduktion på 10 procent. Clifford Thorne, juridisk rådgivare för sagda federation, karaktäriserade den 18 ds, järnvägsnagarnas handling att refusera en 19 procentis reduktion i frakttaxorna som "ett stort misslag."

Järnvägsparlamentets strejkorder karaktäriserades den 18 ds, av kongressman Blanton av Texas som "en förklaring till ett industriellt krig." Han förmodade på det blitraste unionledarna samt ville få till stånd en resolution förklarande, att varje us i den federala regeringens makt skulle användas att undertrycka denna "rebellion."

Den 19 ds, meddelades från New York, att medlemmarna av Seamen's Union kommit att vägra att befordra passagerarebåtar, som berörde New York, om en järnvägsstrejk blev av. Försök av järnvägarernas arbetsmännen att avvärja strejken vid konferens den 20 ds, i Chicago med cheferna för de fem stora unions

(Forts. å sid. 4)

Diverse nyheter ifrån svenska Canada.

Skand. Baptistförsamlingen i Wadsworth, Sask. Onsdagskvällen den 19 ds, sängvigning i kyrkan. Torsdagskvällen kl. 8 sönemöte. Fredagskvällen Ungdomens möte hos familjen A. F. Anderson's, Söndagen den 23 ds möte i Tiger Lilly skolhus kl. 2 e. m. och på kvällen kl. 7.30 i kyrkan. Vi påminner åter om skörd-fasten som hålles den 28 de denne. Vår önskan är att den må bli lyckad. Saken är behjäljansvärd, så vi kan rekommendera den för alla som är villig att hjälpa i ett eller annat avseende. — Vi har sånt ut till bekanta familjer i och postkort med begäran om bidrag till denna höstfäst. Om någon icke är ihågkommen, så är det icke av uppsåt, och därför, borde ingen känna sig förbisedad, och vi mottager med största tacksamhet från varje som känner sig villig bidraga med en gåva. — Föreläsningen hålles på kvällen kl. 8. och om vadret är gynnsamt hoppas vi se många medlemmar närvarande. — Kaffe med tillbehör serveras fritt. Det blir fritt inträde och ingen kollekt upptages vid detta tillfälle. Till alla möten hälsa vi alla välkomna. — P. M. Meyer.

Avliden landsmaninna, Mrs Maria Lovisa Sandberg avled den 14 okt. i St. Josephs Hospital i Kenora, Ont efter endast några dagars sjukdom

Hon undergick en svårare operation, vilken till en början såg ut att lyckas, men genom att gasströmmen till lungorna följde döden. Den avlidna var född i Piteå landsförsamling, Sverige, samt vid sin död nära 56 år gammal. Mrs Sandberg var en mycket välsittande och aktad medlem av logen Goda Avsikten i Kenora. Begravningen ägde rum den 16 da från svenska luth. kyrkan i Lakeside, Kenora. En stor skara vänner och bekanta jämte logens systrar och bröder medföljde sorgstället. Kistan var smyckad med blommor och en mängd kransar, av vilka en vardera kommit från logen Goda Avsikten, norska kvinnornas systerförening i Kenawatin samt en från svenska kyrkan i Kenawatin. Begravningskyrkan förrättades av pastor Pontus Peterson, varföre logens systrar liksom begravningsakten ut logens ritual och till sist uppläste mr Gustav Norens från Norman ett vackert och passande poem. Den avlidna sörjes närmast av maken Frans Sandberg i Kenawatin samt tre systrar och en bröder i Sverige. Prid över hennes minne.

Strejkomröstningen inom köttspakarindustrin har gett 35,354 röster för strejk och endast 2,490 emot, meddelades f. v. från Chicago.